

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló; a' nagytér kivilágítása, István fhg nemzeti színházunkban; 's a' t.) Pest-város országgyűlési követi; reform. egyházi ünnepély ó fols. születésnapja tiszteletére; magyar játékszíni részvényesek közgyűlési határnapja; gazdasági egyesület; pesti löverseny; különféle; 's a' t.) Amerika, Spanyolország (Espartero minden egyezkedés ellen nyilatkozik; Napoleon Lajos ajánlata visszautasítva; 's a' t.) Anglia (törvényjavaslat jamáica alkalmánnyelfüggesztésre; elegy; londoni vélemény a' középázsiai politikáról; 's a' t.) Franciaország (egy választási vitafátnál a' doctrinaierek egyesültek a' középpel; még folyvást minden a' régi bizonytalanságban; lapvélemények a' mexicói békekötésről; kereskedési viszonyok; Passy kamraelnök; 's a' t.) Pénzkelet.

Magyarország és Erdély.

Ó cs. s. ap. kir. felsége Motesiczky Pált és Königszeg-Rothenfels Sándor grófot, a' nm. m. kir. udv. kancelláriánál tisz. fogalmazókat, ugyanott tisz. udv. titoknokokká; Dessewffy Aurel grófot, a' nmélt. m. kir. helytartó-tanács eddigi titoknokát, helytart. tisz. tanácsossá, titoknoki fizetése megtartásával kinevezni; végre Bánhidy Antalt, t. ns. Arad megye volt első alispánját, kir. tan. czímmel felruházni kegyeskedett.

A' közelgő országgyűlésre Ó cs. k. felségének Pest sz. kir. városhoz intézett kegy. összehívó-levele april 20kán tartott tanácsülésben a' választó polgárság jelenlétében felolvastatván 's országgyűlési követ-választásra april 24ke tüzetvén ki, a' tanács és választó polgárság által a' kijelöltek közül szavazás utján első követnek vál. Pest főbírája Havas József (72.) 2diknak Tretter György vár. tanácsnok (59 szózáttal).

Almanach-társaság. F. évi majus 5kén délutáni 4 óraker, az akadémia terében tartandó közgyűlésre minden részvényes tagszives megjelenése kéretik. Tárgyai lesznek: 1. Az igazgató választmány által indítványhozandó tartalékpenztári terv. 2. Az írói-díjak meghatározása. 3. Az ig. választmány által, az almanach ügyében eddigelé tett intézkedésekről adandó előterjesztés. Költ az ig. választmány üléséből apr. 25kén 1839. Kúthy Lajos s. k. jegyző.

A' pesti magyar színház föntartására összeállt részvény-társaságnak jövő majus hó 5kén délutáni negyedfél óraker, a' megye-ház nagyobb termében tartandó közgyűlésre minden t. cz. részvényes tisztelettel meghívatik. Pesten apr. 25én 1839. Az igazgató választmányi jegyző által.

Budapesti napló. A' pesti nagypiaczon pár év előtt fa obeliszket állítanak, mellynek tetejéről nagy lámpa vala kivilágítandó az egész óriási tért. Tapasztalás tanítá mindazáltal, hogy e' vállalat koránsem felelt meg a' kitűzött czélnek, 's azért folytonos javítások történtek körülte, mellyek azonban mindeddig szinte nem voltak olly sikerűek, minőknek lenniök kellett volna. Most Weber itteni bádogos vállola magára e' lámpa czélszerű kijavítását. Ez alkalommal valaki azon kérdéssel lépe föl: nem lehetne e' inkább a' tér nagyságának megfelelő óriási kargyertyatartót oda állítani öntött vasból négy lámpával, mi díszre nézve is jóval meghaladná a' mostani oszlopot? — Már említők, hogy Kemnitzer-házból rendkívüli pompájú vendégfogadó készülend, 's a' tigris czimerű vendéglőt 3 emeletre szándék magasztani, most uj még nagyobb szerű illyenemű vállolat van készülöben. Feiller bécsi nkereskedő ugyanis, kit nagylelkű fölládozatáról még a' tavalyi szomorú emlékü árviz idejéből ismér olvasó közönségünk, a' Halpiacson három homlokzatu nagy vendégfogadót szándékozik építeni, három emeletre kilátással a' halpiaczra, Dunára és Molnár-utczára. Ez épületnek 120 ablakja nyiland utczára 's ezime lesz: „István fhg-hez.“ A' szobrásműveket, 's különösen a' czimert, Ferenczy hazánkia készitendi. Az építést hírszerint még ez év folytatában kezdendik meg. Az idegen látogatók folyvást növekedő száma szükségesü Pesten a' vendégfogadók szaporítását. — A' követválasztási megyei közgyűlést jövő hó elején (4kén) számos vidéki fogja meglátogatni, mert eddig is számos szoba van előre lefoglalva. — Nemzeti színpadunkon f. hó 20kán legf. kívánatra „Eskü“ dalmú adatek, bérzünettel 's fényes világitással, István fhg e' napon magas jelenlétével örvendeztet meg a' magyar közönséget. Felvonás közt Dimitrieff Schaefer hallatá magát hegedün. Nézők nagy számmal. 21kén „Tékozló“ bohózat jöve színpadra, 22kén „Marianna“; 23kén „Gyapjávárs vagy a' wibourg hotel“ és táncz; 24kén „Fekete asszony“ bohózat; 25kén „Genfi árva“; 26kén „Tündérvilági leány v. a' paraszt mint dúsgazdag.“ Lendvayné kis időre szabadsággal utazott el; a' közönség ohajtva várja őt vissza. Budán jelenleg a' parodiákban kitűnő tetszéssel játszik Revie k. a., ki magyar születésű levén, igen jól beszéli nemzeti nyelvünket 's bohózatinkat igen érdekeshetné, egyszersmind nagy daljátékokban sikerrel adandhatna másod szerepeket 's így e' két tekintetből nyereség lehetne nemzeti színházunk számára. — A' színigazgató választmány f. april 14kén következő nyilatkozást adott az eredeti színművek ügyében: „A' pesti magy. színházi igazgatóság, melly a' közönségre művészet és tisztább izlési hatást tüzött ki fő czéljaul, tapasztalván, hogy az eddig előadott, néha önmaguk a' színészek által jutalomjátékkal választott eredeti színművekkel — néhány kevés darabot kivéve — nemcsak e' czél nem érthetik el, sőt azoknak adatásával, a' fölött hogy betanításuk 's a' szerzőnek kifizetett jutalomdíj a' színészek haladására és pénztár állapotjára rosz és káros befolyással van, még azon szellemi kár is okoztatik, minél fogva az eredeti színművek hitele még inkább csökken; az írók jutalmaztatása iránti azon határozatát: miszerint az elfogadott darabnak három első előadásából egy egész bevétel háromszorra adatott ki, jövődöre akként volt kénytelen változtatni, hogy a' beadandó színművek közül havonként egyet — habár nem nagy hatást ígérőnek találná is — minden esetre előadat ugyan, azonban jutalmaztatást a' szerző csak a' következő előadásokból 's úgy nyereség, ha darabja hatást ígér 's annak a' repertoiron fenállása reményhető; ellenkező esetben szerzőjének a' mű visszaadatik.“ — A' nm. hétszemélyes tábla elbucszott e' na-

pokban eddigi elnökétül status és conferent. ministerré nevezett gr. Cziráky Antal országbírájátul. — A' k. táblai ügyészkar is üdvözölő udvarlatára volt m. Szerencsy István aradi főispán urnak, mintujdon személynöknek, Benyovszky Péter lelkes szónoklata mellett.

A' pesti evang. ref. szentegyházban, mult vasárnap (apr. 21kén) nagy díszszel tartatott fels. kor. királyunk születésnapj közgyűlési határnapja; népes gyülekezet által, hogy a' templom falai közé nem férhettek, kün az ajtóknál is csoportokban sereglenek. Ez ünnepélyes alkalomra az egyház előjárói által kijelölt 's különösen meghívott egyházi szónok Török Pál nagy kun-kis ujszállási predikátor, az általa fölveit ezenigéből: Pred. X. v. 11. „Bádog vagy te ország, mikor a' te királyod jeles emberek fia,“ egyházi beszédet tartván; hazánk boldogságát a' fels. ausztriai Ház alatt, a' király-örököségi rendszerből, 's e' fels. uralkodó házból jeles királyok 's most dicsően országló Vdik Ferdinand fejdelmünk érdemeiből, korszerű nyelven és szép tudománnyal fejtegeté. Künöleg emelte az ünnep díszét, az egész gyülekezet által bemenőre a' LXXIIk zolt. 1s6 's kimenőre a' LXIIk zolt. 5ik és 6ik erőteljes verseinek orgonávali hangoztatása mellett, ama' kedvelt népéneknek: „Isten tartsd meg jó királyunk“ az erre különösen készített 's nyomtatásban kiosztogatott lelkes versekben Schodelné asszony által, a' pesti magyar színház éneklő és hangszkara kíséretében, left szívevel elzengése; melly után, az egyházi beszéd folytatában is négyszer a' templom piacán üdvözölő lövések tétettek. Így szívet 's lelket egyiránt bájolván el a' zenészet, szívet, lelket és észet egyiránt bilineselvén le az elragadó ajku remek szónok, az egész ajtatosság megható czélszerűségével mindenben kielégítőleg felelt meg a' háta- és hódulat-iránynak.

Tek. Csongrád-megye főispáni helytartója Károlyi György gr. 's t. Zemplén-megyeé alnási és güdrei Siskovics József udv. tan. majus 13kán lépnek főispán helyettesi székjökbe. — Radványi György Ferencz gr. aranykulcsos, k. tan. és bács-bodrog-megyei főispán f. april 23kán elhunyt Perkatán (Fejérmegyében) életének 66dik évében 's ott is tétett örök nyugalomra nemzetségi sírboltjába; Budán pedig Bánhidy Sarolta, n. Nyék y Mihály helytartósági tan. hitvese, szinte april 23kán szenderült által jobb életre tudósorvadályban. Tetemeit a' budai sírkert pihenteti. Béke hamvaiknak!

A' hazai gazdasági egyesület által m. e. nov. 15kén kitűzött jutalomkérdésre eddigelő két pályairat érkezett, egyik „Az idő legjobb mestere,“ másik „Concordia res parvae crescunt“ jelmonddal. Ennek jelentése mellett, miután az ujságlapokkal szétküldözött hirdetések közé néhány hibás példány is becsuszott, minden tévedés elhárításaul ezennel ismételve jelentetik, miszerint pályafeleletek a' kihirdetett jutalomkérdésre folyó 1839ik évi december utolsó napjaig bezárólag mindenkor elfogadtnak. A' Gazdasági Tudósításokat illetőleg alulirt szives köszönettel nyilványítja, miképen folyó évre ns Nyitra megyében Tanárky Gyula Sándor ur, m. Károlyi Lajos gr. jószágigazgató-sági tiszte, Bácsban pedig Zomboresevics Vincze, sz. kir. Szabadka város r. orvosa, vala szives előfizetések gyűjtéséül sikeres közremunkalását ajánlani. Egy alkalommal azon tisztelt hazafiak, kik előfizetőik neveit még be nem küldötték, ennek minélelőbbi teljesítésére szivesen kéretnek; mert a' szerkesztőség a' már hátralevő néhány példány kiosztása után az előfizetést egyedül olly feltétellel lesz kénytelen elfogadni, ha az idei első füzet második kiadására az előfizetők kellő száma begyürend. Költ Pesten aprilis 25kén 1839. Kaeskovics Lajos s. k. gazdaság-egyesületi titoknok.

KÜLÖNFÉLE: A' haladó időszellemmel haladni kívánó 's minden szépet, jót és dicsőt olly lelkesen pártoló K. Fejérvárot is létesüle minden miveltebb város példánya szerint casino. Dicséretre valóban méltó azon lelkesülés, mellyel fogadtattott ezen, a' szellemvilétséget olly határozatosan terjesztő, intézet minden nemesb érzésű kebeltől, dicséretre 's hálaa soknak azon készsége, miszerint addig is, míg a' casino által már megrendelt hírlapok, folyóiratok, bútorok 's a' t. megérkeznek, a' mulhatlanul szükségeseket olly szivesen összeszerkeszték, kik közt főleg említendő szaboszlai Tóth György, ki a' casinot egy évi használatra 200 darab legujabb magyar és német könyvvel megajándékozni sziveskedett; dicséretre és szives köszönetre az indítványzó 's ideigleni választottság tagjainak azon buzgó fáradozása, miszerint a' casino szabályit 's egyéb előleges készületeket kis idő alatt ugy elkészítették, hogy már april 7kén a' nagy számú részvényesek által közgyűlés tartathaték. Hol is, mindezek előtt a' dr. Ötvös Ágoston által elkészített, 's az ideiglenes választottsági tagok által igen kevés változtatással helybenhagyott rendszabályok felolvastatván, azok szinte csekély módosítással megerősítettek. A' után a' minden testületnél elkerülhetlenül szükséges tisztviselők választattak meg titkos szavazás által köv. renndel: Igazgatók: Veszprémi Pál apát 's örkanonok; Láng Fülöp várnagy és szaboszlai Tóth György. Választottsági tagok: András Antal, Csiki István, Bánfi Károly, Erdélyi János, Erőss Sándor kan., Fogarasi Sámuel, Janki Antal, Orbán István, dr. Ötvös Ágoston, Pál Ferencz, Poklosi György 's Tartler Ferencz; jegyző: Elekes Károly, pénztárnok: Mihelyes Sámuel, gazda: Lukács Antal. Áldás e' zsenge intézetre! — Erzsébet város apr. 5kén: Fetya nevű nagy erdőben (melly több helységnek határuul szolgál és szinte Oláhországi nyúlik) egy, több oláh családból álló, gyarmat létezik; ezek közül egy

gyönyöreit nyugalomban szeretnék leélni, mit a' dolgok zavaros állapotjában olly kényelmesen nem eszközölhetnek, mert a' jelen kormány erőhiány miatt nem képes a' legjobb törvényt is fogadtatni; erre elég példa a' parái, riograndei, 's most utóljára a' bahiai események. —

(Rozas tábornok közelg megbukásához.) A' francia lapok angol hírekkel egészen ellenkezőleg Rozas kormányzó állapotját kétségbeesettnek festik; Riveira tábornok, Uruguay republica elnöke, ugyanis 2 ezer főnyi sereggel Rozas ellen táborba szálla; Coriatis buenosayresi tartomány Rozastul' elszakadt 's 4 ezer főnyi serget biza Riveira rendelkezésire. A' múlt évben Montevideoba menekedt számos argentin követi Riveira tábornokot, hazájok megszabadításán híven munkálva. Gondolhatni e illy iszonyu zavarok közepett, hogy Rozas hatalmas ellenektül és saját polgártársaitul környezve, kik zsarnoksága ellen támadának föl, hizeleghet magának, miszerint a' francia hajóvezért az ostromzár megszüntetésire bírandja? sőt az világlik ki, hogy bukása elkerülhetetlen; polgártársai türelmét kimeríté; az egész mivel Európát maga ellen lázítá 's az 1838ki novemberi végválasz félrelöktével Franciaország lágságát kijátszá, szóval illy előzmények után 's a' dolgok jelen állapotjában reménye sem lehet a' végképi megbukástul szabadulásra.

Spanyolország.

(Espartero minden egyezkedés ellen nyilatkozik. Napoleon Lajos ajánlati visszautasítva.) Már meglehetősen el van határozva, miszerint Spanyolország sorsát még egyszer kardélre bizandják, mielőtt a' diplomácia véghatározást hozand. A' madridi kormány igen jól átlátja, hogy segélyforrási tulnyomósága által köteles olly tettegi sükert eszközölni, melly a' diplomáciát kedvező méltányra kénytesse. Az utóbbi időben még inkább meggyőződék ez állítás valóságáról, 's emélfogva épen nem csudálhatni, hogy Espartero egyik kormánylapban rövid idő előtt oda nyilatkozik, miszerint ő mind azt rágalmazónak nevezi, kik egyezkedési szándék miatt vádolák őt. Olly körülmények közt nem igen kitűnő hatása lehet Napoleon Lajos hg története. Ez utóbbinak barátja, Marigny gr., ugyanis Gibraltarból ajánlá Isturiznak a' fiatal hg szolgálatit, az alkotmányos királyné ügye előmozdítására, mire azon választ nyere, miszerint a' spanyol ügyek fölött nem annyira fegyver, mint inkább alkudozás fog határozni, 's hogy a' hg Madridba utazása személyes szabadsága tekintetébül veszélyes is lehetne. Marigny első fehevülteben közlé e' tagadó választ a' spanyol lapokban, hogy a' nemzet láthassa, mikép minden oldalról csak árulók vezérlik ügyeit. Czelt azonban e' tettevel bajosan érend Marigny, mert a' spanyolok e' válaszban csupán a' hg szolgálati udvarias elméllőztetését látandják, 's azért a' kormányra annál kevésbbé fognak neheztelni, mivel a' Napoleon név nem legjobb emlékezetben áll nálók. Espartero munkálanságát türi most legnehezebbül a' nép. Mi a' háboru helyzetét illeti: Van Halen april 4kén Muniesába érkezék, 's ott azonnal átvevé a' főparancsnokságot. Cortest, Segurától két mérföldnyire, ismét visszafoglalak az alkotmányosak, kik azonnal a' hely megerősítéséhez foganak, mivel raktárakkal és sütőkemencékkel szándékjok azt ellátni, hogy ugy ne járjon a' hadsereg, mint Morella előtt, hol több napig ő letlen életbül tenge. Cabrera Segura vidékin minden épületet lerombolt 's általában nagy pusztításokat vitt véghez, 's a' lakosságot más helyekre hurezoltatá, hogy az alkotmányosak semmi segélyre ne találhassanak. Mind a' két hadsereg ereje mintegy 14 zászlóaljnyi; Van Halen azonban ezer derék lovasal bír, 's e' tekintetben tetemesül erősebb Cabreránál. A' valenciai és euenzai határszéleken ezalatt szakadatlanul foly a' guerillaharcz, 's a' kirablott helységek hosszú névsora naponkint hosszabbul; az elkövetett kegyetlenségek pedig olyanok, hogy akaratlanul is mindenkit a' 14ik századra emlékeztetnek; noha már Cabrera is megegyezett az általános fogoly-kicserelésben, melly ezlra Carruana ezredet hatalmáza föl, ki azonnal elindult Castellon de la Planából, szükséges intézkedések végett. Mancha és Toledo tartományokban ismét szaporodni látszik a' zendülők száma. Palillos 500 lovas és 300 gyalog fegyverrel tüzi rabló kalandjait. —

(Cordova Badajozban.) Cordova tábornok Badajozbül fölszólítást intéze a' spanyol nemzethez, mellyben szigorral kel ki azon jogtalanság ellen, melly kihallgatás nélkül ítélte őt el. Állítása szerint ő a' ministerség önkényének 's Espartero halátlanságának áldozatja, mivel ez utóbbi rágalmakkal 's üldözéssel viszonozza a' korább időkben tőle nyert jótéteket. Igéri mindazáltal Cordova, hogy mihelyt függetlenségre fog jutni a' joggyakorlás, azonnal önként jelenend meg igazságos bírák előtt. Több lap állítja, hogy Cabrera váratlanul megroháná Saragossát; bayonne april 11iki levelek mindazáltal nem említk azt. E' szerint az egész hir csupán annyiból állhat, hogy valamely carlospárti rablócsapat mutatkozott Saragossa közelében. —

Anglia.

(A' londoni tanács Belgium ügyében ujra összeült.) A' londoni tanács Belgium ügyében april 10kén gyűlést tartott, alkalmat kívánván nyujtani a' belga követnek a' 24 czikkü szerződés aláírására, ha föl van erre hatalmazva, vagy pedig, hogy ujabb tanácskozásba bocsátkozhassanak a' nagy hatalmak képviselői, miután illy kemény próba érte türelmüket. A' tanács majd valamennyi tagja elhagyhatni ohajtja, legalább néhány hétre, Londont, 's különösen a' francia képviselő igen élesen nyilatkozik a' brüsseli udvar vonakodása iránt, 's a' belga követelli társas viszonyit tökéletesen megszünteté. Palmerston szintolly vastagon nyilatkozik, meny nyire azt a' diplomatai nyelv engedi. —

(Törvényjavaslat a' jamaicai alkotmány-felfüggesztésre. Elegy.) Az april 9iki alsóházi ülés elejét ismét szokás szerint gabnatörvény elleni 's melléti kérelmek foglalák el. Ezek benyujtása után Burdett azon kívánságát fejezé ki, hogy april 15ke előtt, midőn t. i. a' kormány Irland iránti

rendszabályai vitatási szőnyegre kerülendnek, terjesztessék a' ház elibe azon kormányrendelet, melly O'Connell egyik fiát tisztviselővé nevezi ki Irlandban. Russell e' kívánatot épen nem ellenzé. Ezután Labouchere, gyarmatosztályi al-statusitoknok álla fel, indítványteendőleg Jamaica naponkint nagyobb zavarba jövő állapotja iránt, mit alkotmány-felfüggesztéssel vélt eszközölhetni. Beszéde kezdetén sajnát fejezé ki a' szőnok e' miatt, 's utóbb igy rajzoló a' jamaicai parlamentülések későbbi történetét: „Múlt eszt. octoberben összehívá Lionel Smith a' törvényhozó testet Jamaica szigeten, 's e' gyarmat évkönyvei nem mutathainak elő az akkoriaknál fontos vitatási tárgyakat, különösen azon tekintetbül is, mivel épen akkor nyereének tökéletes szabadságot a' szerecsenek. A' parlament azonban még is igy nyilatkozik a' kormányzó gyűlésnyitó beszédere: „A' sziget közhitele föntartására szükséges törvényjavaslatoknál egyebet nem fogadand el a' gyűlés, mivel az anyaországi parlament által Brougham indítványára elfogadott nyugotindiai bürtöntörvények megsérték a' gyarmati törvényhozóság jogait.“ E' határozatot nagy többséggel fogadá el a' gyűlés, mire a' kormányzó kénytelen volt elhalasztani az üléseket. Utóbb ismét összehívá a' követeket, 's kéré: végeznék el a' sürgetősb tanácskozási tárgyakat, de a' parlament folyvást állhatatosan maradt előbbi határozata mellett. A' törvényhozó tanács ellenben a' kormányzó kívánata mellett nyilatkozik. A' kormányzó ezután a' gyarmati választókhöz folyamodék, 's fölszólátá a' parlamentet; de semmi sikerrel, mert az ujonnan választott követek igen nagy többséggel helybenhagyák az előbbinek minden határozatit, 's a' kormányzó a' 2dik parlamentet is elhalasztá. Igy állnak most ügyeink Jamaicaiban. Itt kifejté a' szőnok, miszerint Jamaicaiban csak mintegy kétezer választó bír képviselő-választási joggal, a' fölszabadított feketék pedig még épen nem gyakorolhatják e' szabadítékot, 's aztán igy folytatá szavaít: „A' ház már most átlátja, miszerint nem a' jamaicai alsó- és felsőház, hanem az előbbi és az anyaországi parlament közt keil a' harczért keresnünk; annival inkább kérem tehát a' házat, hogy minden pártnézvény nélkül vitassa e' fontos ügyet, 's ha azon bürtöntörvény elfogadásával csakugyan hirtelenkedünk, ugy minélelőbb szükség hibánkat orvoslanunk, ellenkező esetben pedig bizonynyal helybenagyandja indítványomat a' ház. A' bürtönrendszer-javítás fontos kiegészítő része az ottani kormányzatnak, főleg a' rabszolgaság megszüntetése következtében, mivel többé nem leheté bírāja szolgálának ez ur. E' körülmény miatt olly büntető rendszert kelle létesítnünk, mellyből az ültetvényeseket kizárni volt szükség, mivel különben a' feketék törvénykezése még rabszolgaságnál is gonoszabb lett volna.“ E' szavai után Pringle kapitány uti naplójából olvása fel több helyet Labouchere, mikből kiviláglott, hogy a' kérdéses törvény gyakorlatba hozatása előtt csakugyan embertelenül bántak a' bebörtönzött feketékkel az ültetvényesek. Végre őt évre kíváná fölfüggesztetni a' jamaicai alkotványt a' szőnok, és a' kormányzatot 12 tanácsosra bízani, kikhez még Angliából küldendő három tag fogna járulni. Az indítvány most ellenzés nélkül olvastatott ugyan föl, de másodszeri fölolvásakor hihetőleg csatát nyitandnak a' toryk a' whigek ellen. — A' tory sajtó nagy nyugtalansággal tekinti, hogy Anglia gyáriban folyvást gőzök készülnek Franciaország számára, egyszersmind azon aggasztó hírt közölvén, miszerint Manchesterbül 's egyéb gyárvárosokból csapatonkint vándorlanak ki családostul a' legűgyesb munkások. — April elején a' londoni Shakspeare-társaság pompás lakomát ada Macready híres angol színész tiszteletére, mivel ez ujabb fényszakot nyitott az angol nemzeti drámának, mellyet a' járvány operadüh már annyira kezdé nyomni, hogy a' színházigazgatók csak drága énekesnők tartása által gondolák intézetüket föntarthatni, nem gondolván meg, hogy azon tönkre jutott kereskedőhöz hasonlítanak, ki csupán azért lovagolt mindennap szerte az utczákon, más erszényébül tartott paripán, hogy hitelezőji vagonosnak tarissák őt. E' lakomán mintegy 50 angol író és művészetbarát volt jelen, Dickens elnöklete alatt. — O'Connell legnagyobb munkásságot fejté ki Dublinban a' husvétü ünnepek alatt. April 4én 20ik unokáját iratá az előző társulat jegyzőkönyvébe, mit élénk teszessel fogadott az összegyűlt nép, O'Meare pedig e' megjegyzéssel kísére: „Tegye őt az isten még nagyapjánál is derekabb emberré!“ (Kaczej.) Lansdowne titkostanácsi elnök jó példát adott az irlandi földbirtokosoknak 's minden ottani jószágin 25 pCttel alább szállítá a' haszonbért. — A' perzsa shah Viktória királyné számára küldött ajándéki (köztük 50 shawl) már Londonba érkeztek. — Brougham, Ellice, Hume, Leader és Bowring folyvást Parisban mulatnak, 's már többször tanácskozának Canada ügyéről a' szinte ott tartózkodó Papineauval. A' ministerségi fontos kérdés vitatásában tehát nem részesülendhetnek e' hatalmas szőnokok. Három nagy sorhajó 's több fregát parancsot kapa tettegi szolgálatra készülni. — A' liverpooli partvidéken nyolcz asszonyt keresztelt egy hasig tengerben álló külön felekezetbeli pap; 's noha igen hideg volt, mégis hősileg kiállak az asszonyok hitük e' kemény próbáját. — Shiel letévé a' kormánytól nyert hivatalát, hogy annál szabadabban szólhasson a' parlamentben. —

(A' szabadelmük nagy gyűlése Dublinban. Elegy.) Dublini lapok telvék azon gyűlés részletei leírásával, mellyet april 11diken az irlandi szabadelmü párt a' kir. színházban tartá, bizalmi-fölirot elfogadása végett a' ministerséghez 's egyszersmind kérelem-intézésül a' királynéhoz mostani ministerei megtartása iránt. Mintegy ötezer magasb rangu ember volt jelen e' gyűlésen. A' meghívás Leinster hgtül származott, ki egyszersmind elnöke volt az emlékezetes gyűlésnek. A' meghívó körlevelet kivüle még 19 irlandi peer, 18 baronet, 37 alsóházi követ, 150 megyei tisztviselő 's a' t. irá alá. A' szőnokok közül leginkább kitüntek: Charlemont L., Headfort, Miltown, Cloncurry, Fiongal gr. és O'Connell. A' fölirotot egyhangulag elfogadá a' tömérdek számu gyűlés. — Tolstoy gr., egyik segéde a' moszka trónörökösnek, april 11kén Londonba érkezék. A' nbg

megerkezését april 24ikére várják. — Ponsonby b., törökországi angol követet 's meghatalmazott ministert Imokilly viscounttá nevezé ki a' királyné, Lamb ausztriai angol követet pedig Beauvale báróvá, a' török-ausztriai kereskedési szerződés kieszközlése jutalmul. — April 11kén fényes udvarlat volt a' királynénál, melly alkalomkor rendkívül nagy számban jelent meg a' mindkét nemű főnemesség. A' kir. családtagok közül: Cambridge hg 's hgnő, özv. Gloucester hgnő és Sussex hg valának jelen; az özv. királyné nem volt látható, mi következő kifakadásra szolgált alkalmul az Argusnak: „Hol maradt Kent hgnő? A' mult héti udvari körlevél nem emlité az ő nevét, 's a' színházakban sem leheté őt látni a' királyné oldalánál. Sikerült a' eselszövőknek a' fséges asszonyt elkedvetleníteni 's meghasonlásba hozni fiatal fejdelemnőkkel? Valamennyi lap folyvást taglalgatja e' meghasonlás okait, mellyek jobbadán holmi nénemasszonyféle mondákon és szószátyárkodáson alapulnak. — A' parlamenti ülések többnyire érdektelenek voltak ez utóbbi napokban, mivel a' pártfőnökök a' ministerség-kérdési nagy harcra kímélgetik erejüket. —

Franciaország.

(Dupin Károly b. nyilatkozata a' kereskedési fordulatról.) Dupin Károly b. apr. Skán az említett fontos tárgyról következőleg nyilatkozok nyilvános gyűlésben, igen nagyszámu hallgatók előtt: „E' pillanatban nem fiatal zajgók éretlen lármaja fog kérdésként, mivel most az ország választottabbai küzdik a' nagy alkotmányos esatát, kik t. i. megbízók eszméit 's kívánatit jövének teljesíteni. A' természet nem álom nyugalma, vagy halál munkátlansága, hanem az egymás ellen harczoló eszmék 's ellenkező érdekek mozgalmá és munkássága. Tekintsenek Önök csak Angliára. 150 év óta élvez jóllétet azon ország, 's mely nyugalmat a' legiszonyubb politikai ingerültség hullámi közt. Mindenki korlátlanul szól és ír ott eszméi 's gondolati ótalmozása mellett. A' külföldi minden pillanatban összedőlését várja a' szörnyü rázkodás által alapjaiban megrendült angol alkotmány; de a' sűrű porfölgelt elűnik, 's régi épiségekben áll a' százados épület. Az angol kereskedést nem riasztja el mindjárt minden csekély népigás, mert különben már rég ön nagysága romjai alá temetkezett volna.“ Dupin hasonlatossága kissé sántít, mert Franciaország ingatag alkotmányát nem hasonlíthatni Anglia szilárd intézvényéhez.

(Még folyvást minden a' régi bizonytalanságban. Elegy.) A' Gazette de France következő, állítólag valódi, okait adja a' Soult és Thiers közti meghasonlásnak: „Az időben, midőn Thiers még egyik tagja volt az oct. 11iki ministerségnek, bizalmas levelet írt egy igen magas helyzetű férfinhoz, mellyben a' tábornagyot oly dícsvágyónak bélyegzé, ki csak álláspontja 's vagyona emelésire törekszik, 's e' cél-kiküzdésért mindenre, még a' juliusi kormány-elárulásra is kész. Thiers feledve véle e' bizalmas nyilatkozatát; ánde igen ügyes játékos volt dolga, ki azonnal Soult elibe terjeszté az említett iratot, ni helyt látá, hogy ez kész Thiers ural ministerségbe lépni. Ennek következtében könnyen gondolhatni Soult elkeserültségét. E' pillanat után minden egyezkedésnek vége szakadt Thiers és Soult között. — April elején kérelmet kezdtek aláírni Parisban, mellynek célja a' követkamrával megismértetni a' kereskedési pangás okait. A' kérelmezők arról vádolják az april 15iki ministerséget, hogy tulajdon érdekeiknek fölládozák az országait, 's vádállapotba kívánják helyezni a' ministerség tagjait, egyszersmind követelvény, hogy ezen túl a' kereskedési érdek ne szenvedhessen ministeri módosítások miatt. — April 9én fényes gyűlést nyert az ellenzés az amberti kerület követválasztása vitatásakor. Dupin ugyanis a' miatt vádolá az említett megyei isápnit, hogy pénz- és hivatal-igérettel 's büntetési fenyegetéssel törekvék intézni a' szavazás folyamát. A' választásvizsgáló biztosság e' fontos vád daczára is csupán a' belministerség elibe kívánta terjesztetni e' tárgyat; Piscatory ellenben külön vizsgálatot kívánt iránta rendeltetni. Odilon-Barrot hatalmas szónoklattal támogató ez indítványt, mondván, hogy itt mind az erkölcsiség mind a' kormány érdeke szoros vizsgálatot kíván, mert oly gyalázatos vádat, minő a' vesztegetés, nem hagyhat magán heverni. Mivel azonban az ellenzési többség tanácsosnak vélte az általános vizsgálatot, ezt pedig csak a' tökéletesen rendezett kamra hozhatja folyamba, tehát az amberti vádügyet elhalasztatni határozá. A' ministeri párt igen jól tudá méltánylani e' bánásmód helyességét, 's azért mindent elkövete a' választásvizsgáló biztosság indítványa kiküzdésére; de minden fáradsága füstbe ment, mert az ellenzés a' szózatok három negyedrészt nyeré meg ellenindítványa föntartására. E' győzelem nagy önbizalmat szerze a' baloldalnak; a' jour. des Débats ellenben magán kívül van ijedtében, 's a' kamrai többség e' határozatát még zendületnél is rozszabbnak mondja. A' kereskedési zavar napról napra iszonyubb mértékben növekszik, 's komoly fordulásra szolgálhat alkalmul, ha még sokáig találna tartani e' káros bizonytalanság. Tanusítja a' párisi szegénység nyomasztó inségét azon szomorú körülmény is, hogy az utóbbi három hónap alatt két millió font hullal fogyott el kevesebbá tavaly ilyenkor mennyiségnél. Mauguin indítványt akar tenni a' kamranyitási napon történt zavargás kezdőji szigorú kinyomoztatására. Az e' tekintetben előleges vizsgálatokat már bevégzé az illető törvényeszek, és szabadon bocsátatá a' foglyok nagyobb részét csupán mintegy tízenkettőt tartott meg szoros vizsgálat végett, mivel ez utóbbiak fegyvert viseltek a' zavarkor. — A' Parisban tartózkodó lengyelek april 10ikén ünnepélyes gyászmisére gyűltek össze Koniarszky honfittársok árnyéka tiszteltetére, ki nem rég Vilnában agyon löveték. — Girardin Emil tetemes szótöbbséggel kizáratott a' kamrából. —

(Egy választási vitátnál a' doctrinairek egyesültek a' középpel.) A' követkamra april 12ikén is választás-vizsgálattal tölté az időt. E' napon Parès és Lefevre hosszas vitát nélkül fogadtattak el, Goury megválasztása Finistère megyében mindazáltal ellenzésre talált. Billaut ol-

vasá föl a' jefentést e' választás iránt. Goury hid- és országút-mérnöknek t. i. egy testvére van, ki ugyanazon megyében szinte választható, 's több szavazási lapon csupán Goury név vala olvasható, mit a' mérnök számára róttak föl, ki e' szerint csak két száznyi többséggel győze. A' választásvizsgáló biztosság 17 szóval 11 ellen a' választást megsemmítetni kívánta. Dagenet ellenzé, Odilon-Barrot pedig támogató e' nyilatkozatot. A' követek nagy zaj közt sürgetének szavazást, ez kedvezőleg üte ki Goury számára, mivel a' doctrinairek a' középpel szavaztak 's Thiers és Odilon-Barrot pedig a' baloldal mellett. E' következmény igen nagy élénkséget támasztott a' kamrában, 's minden oldalon külön körökben vitatkozának a' követek. —

(Lapvélemények a' mexicói békekötésről. Kereskedési viszonyok.) A' mexicói békekötés új alkalmul szolgál a' francia sajtó egy részének a' kormány ellen zúgolódásra. A' Temps így nyilatkozik e' fontos tárgyról: „Ha hitelt adhatunk az angol lapok azon cikkeinek, mellyek mexicóvali villongásunkat taglalják, úgy a' mexicói kormány köteles leendő az olt megtelepült lakosoknak kárpótlást adni azon veszteségért, mellyet vagytonuk elraboltatása következtében szenvedének; Franciaország ellenben a' hadi költségeket fizetendi 's még kármentesítendi is a' mexicói kormányt azon pusztításokért, miket a' san juan de ulloai erősségen véghez vitt. Örömet hiszszük ugyan, miszerint e' tekintetben tulzók vagy épen hiányosak az angol hírek; de azt még sem hagyhatjuk helyben, hogy kormányunk nem czáfolja meg az angol sajtó e' nyilatkozatit, noha épen olly jól ismeri azokat; mint akármellyikünk; valóban káros következményü lehet, hogy illő felvilágítás helyett csupán a' calaisi telegrafi sürgöny közlésére szorítkozott. Így érte kormányunk a' nyilván elveit, 's így teszi bizonyossá böcsülésiről a' közvéleményt. Igen szükségesnek tartjuk, hogy ez esetben, mellynél olly nagy mértékben van érdekelve a' nemzeti becsület, fölvilágítást nyujtson a' kormány a' külföldi lapok állítására nézve a' nemzetnek.“ A' National pedig illy okoskodással jelenti ez eseményeket: „Nemde mindjárt eleinte igazunk volt, midőn nyilvánosan kikeltünk a' mexicói ügy nyomorú kezeltése 's azon még nyomorubb segédeszköz ellen, mellyszerint utolsó vonaglásokban fekvő politikánk Anglia közbenjárulását volt elég gyáva sürgetni? E' politikának 's az angol ministerség baráti fáradozásának gyümölese az volt, mellyet mindenki előre gyaníthata 's ez: néhány ezer honosunk végromlása és száműzése, haszontalan véráldozat és pénz-pazérlás, ok és következmény nélküli háboru 's böcselenebb kevésb hasznú békekötés, mellyet Franciaország józan politika mellett egyetlen álgylövés nélkül kiküzdni képes lett volna; 's mi még több: e' gyalázatos békét sem saját befolyásunknak, vagy tekintetünknek, hanem Anglia nagylelkűségének kell köszönnünk.“ A' fenforgó politikai vizsályoknál fogva naponkint aggasztóbb kezd lenni a' francia kereskedés állapota 's egy hónap óta négyszerre nagyobb számmal követik egymást a' kereskedőházak bukásai. A' legsürgetősb vállalatokra sem kaphatni pénzt, 's a' kormányjövdelem minden ága szinte tetemesül kezd már érezni e' káros fordulat sajnos hatásit. Parisban a' gyártók nagyobb része elbocsátni kénytelen munkásit.

(Passy kamraelnök.) Rendkívüli alkalommal érkezett april 16iki párisi hírek szerint, a' követkamra azon nap elnökválasztáshoz fogott, miután az előbbi ülésekben annyira haladt a' választás-hitelesítésben, hogy csupán 5—6 kétes maradt főn elhatározásul, és Passy (Hyppolite-Ipoly) mindjárt első szavazáskor elnökké lett 223 szózáttal. A' szavazók száma 431 volt; általános többség 216. A' szózatok következőleg oszlottak el: Passy 223; Odilon-Barrot 193; Dupin 9; Dufaure 1; Lamartine 1; Cunin-Gridaine 1; Passy (határozottabb megnevezés nélkül) 3; e' választási sikerről így nyilatkozik a' Moniteur Parisien azonnapi száma: „A' kamraelnök-választáshoz fogott ma. A' szózatok összeszámittatása legnagyobb élénkség közt juta véghez. Passy mindjárt első szavazásnál megválasztott. Ő 223, Odilon-Barrot pedig csak 193 szózatot kapott. Passy győzelmét csupán az alkotmány szerü külön vélemények öszpontosultának tulajdoníthatni, mivel azok személyesítőji végre áulának, hogy csak egyesülés útján juthatni ohajtott célra. Ezt kedvező jöslatnak tekinthetni az egész kamraülésre nézve, 's azon reményre nyujt alkalmat, miszerint a' szerencsétlen szakadások végre orvosoltatnak 's hogy ezen túl határozott többség környezendi a' kormányt, 's tetteleg mozdítandja elő a' haza valódi boldogságát.“ A' Gazette de France ellenben igen elégtelennek mutatkozik Passy megválasztásával, 's bossúságát e' szókban ömleszt ki: „Passy 7 szónyi többséggel juta elnökké. (A' nevezett lap t. i. csupán az általános többségi számot meghaladó szózatokat tartja valódi többségnek) E' siker egészen váratlan volt, mert april 15iki gyűlésében egyhangulag határozá a' balközép, hogy csupán Odilon-Barrot mellett fog szavazni. Ebből tehát nem következethetni mást, mint hogy az utóbbi éjten számos térítés történt, miket ma reggel folytatának. Valóban fényes napnál világosb, miszerint Passy csupán a' balközép egy része 's valamennyi doctrinaire elpártoltának köszönheti dicsőségét. E' pillanatban tehát következőleg állnak közügyeink: a' kamraelnök elpártolás gyümölese; a' ministerség; az udvaré és szinte elpártolásé, Soult tábornagy elnöksége alatt.“ Parisi magányos levelek szerint a' kamraelnök megválasztása után azonnal élénkül ministerség alakításhoz fogott az udvar, 's april 16ikán este következő ministerségi névjegyzék keringe a' városban: Soult, Broglie, Guizot, Duchatel, Passy, Human, Duperré és Dufaure. Ha Passy csak ugyan ministerségbe lépne, úgy Dupint hihetőleg ugyanazok fognak kamraelnökké választani, kik most Passy mellett szavazának.

Pénzkelet: Bécs, april 21ken: 5 pCtes statuskötelezvény 107^{3/32}, 4 pCtes 101^{7/32}, 3 pCtes 81^{1/8}, 1821ki 100 flos kölcsön 154^{3/4}, 1834ki 500 flos 670, bankrészevény 1501 ft. pgó. —